

**KATSAUS TURVAVERKOTTOMIEN
NAISTEN ASEMAAN
AFGANISTANISSA**

5.3.2018
Raportti
Maatietopalvelu

Tiivistelmä

Katsauksen tarkoituksena on kuvata Afganistanissa turvaverkottomien eli sellaisten naisten asemaa Afganistanissa, jotka elävät ilman perheen tai avioliiton tarjoamaa suojaa, sekä heihin kohdistuvia oikeudenloukkauksia, jotka eivät liity suoraan maassa käynnissä olevaan aseelliseen konfliktiin. Lisäksi katsauksessa käsitellään yleisesti naisten asemaa yhteiskunnassa.

Afganistanin yhteisöperustaisessa kulttuurissa perhe ja suku vaikuttavat voimakkaasti yksilön elämään. Miehet ovat pääosin vastuussa perheestään ja tämän kunniaa, ja suurin osa afganistanilaisnaisista on kulttuurisista syistä riippuvaisia miehistä. Vaikka asenteissa on havaittavissa muutosta, naisia rajoittavat tiukat käyttäytymisnormit, jonka vuoksi he muun muassa eivät voi yleisesti liikkua itsenäisesti julkisilla paikoilla. Naiset kokevat myös syrjintää työelämässä ja koulutuksessa. Käyttäytymisnormeja rikkovat naiset saattavat joutua niin kutsutun kunniaväkivallan uhreiksi.

Yksin eläminen, niin miesten kuin naisten tapauksessa, on ilmiö, johon Afganistanissa suhtaudutaan kielteisesti, koska sitä pidetään sopimattomana käytöksenä. Yksin elävät naiset saattavat joutua syytetyksi ja tuomituiksi niin kutsutuista moraalirikoksista ja heihin voi kohdistua myös muita oikeudenloukkauksia niin yhteisön kuin viranomaisien taholta. Käytännössä yksin elävillä naisilla on myös hyvin heikot mahdollisuudet hankkia toimeentulo itsenäisesti.

Katsauksen kokoamisessa on käytetty erilaisia julkisia lähteitä, kuten kansainvälisten järjestöjen ja tutkimuslaitosten tuottamia raportteja ja tietoaaineistoja sekä näitä täydentävää uutismateriaalia, joka on ollut Maahanmuuttoviraston saatavilla raportin kirjoittamishetkellä.

Abstract

This report is an overview on the situation of women living without a safety net provided by family or marriage in Afghanistan and infringements against them which are not directly related to the armed conflict in the country. Furthermore, the report makes a brief look at the overall situation of women in the Afghan society.

The community based culture in Afghanistan has a great influence on the individual's situation. Men of the family have the responsibility over the family and its honour, and most women are dependent on men for the cultural reasons. Although there has been some change in the attitudes, the women are restricted by strict cultural norms, which means that, for example, women cannot widely move outside of their homes without accompany. Women also face discrimination in the labour market and education. Women who violate the cultural norms can meet with so called honour violence.

Living alone, concerning both men and women, is not generally accepted in Afghanistan because it is considered as inappropriate behaviour. Women living alone can be charged and condemned for moral crimes and they can also face other infringements. Moreover, a single woman would have very poor chances to make her living.

The report is based on different public sources, such as reports published by international organisations and research institutes and complementary news material, which the Finnish Immigration Service has had access to at the time of writing of this report.

Sisällys

1. Yleistä	3
1.1. Naisten asema afganistanilaisessa kulttuurissa	3
2. Naisiin kohdistuvat oikeudenloukkaukset ja lainsäädäntö	6
2.1. Lainsäädäntö ja oikeusprosessit	6
2.2. Yleisesti naisiin kohdistuvia oikeudenloukkauksia	8
2.2.1. Naisiin kohdistuva väkivalta ja seksuaalirikokset	9
2.2.2. Avioliittokäytäntöihin liittyvät oikeudenloukkaukset	10
2.3. Yksin eläminen moraalirikoksena	11
3. Naisten asema yhteiskunnassa	14
3.1. Yksinelävien naisten asema yhteiskunnassa	16
3.1.1. Lesket	17
3.1.2. Eronneet naiset	18
3.2. Turvaverkottomien naisten turvakodit	19
4. Lähteet	20

1. Yleistä

Tässä raportissa tarkastellaan turvaverkottomien eli sellaisten naisten asemaa Afganistanissa, jotka elävät ilman perheen tai avioliiton tarjoamaa suojaa, sekä heihin kohdistuvia oikeudenloukkauksia. Näitä ovat esimerkiksi turvaverkottomiin naisten uhka joutua syytetyksi niin kutsusta moraalirikoksesta ja perinteiset avioliittokäytännöt. Raportissa tarkastellaan lisäksi naisten asemaa yleisesti Afganistanissa niin kulttuurin kuin lainsäädännön kannalta sekä haasteita, jotka liittyvät yksin elämiseen afganistanilaisessa kulttuurissa. Lisäksi tarkastellaan turvaverkottomien naisten mahdollisuutta suojeluun esimerkiksi turvakodeissa.

Naisten asema on yksi keskeisiä kysymyksiä afganistanilaisessa yhteiskunnassa. Ääri-islamistisen Taliban-liikkeen hallitessa Afganistania lähes kokonaisuudessaan 1990-luvun jälkipuoliskolta aina vuoteen 2001 naisten asema oli erityisen huono verrattuna aiempaan tilanteeseen, eikä naisten oikeuksia kunnioitettu lainkaan. Naisten asema onkin parantunut huomattavasti Taliban-hallinnon kaatumisen jälkeen, kun Afganistanin uusi hallinto on kehittänyt muun muassa lainsäädäntöä. Vaikka kehitys onkin ollut monella mittarilla mitattuna nopeaa, kohtaavat naiset edelleen monia ongelmia.² Esimerkiksi Afganistanin presidentti Ashraf Ghani on ottanut kantaa naisten oikeuksien puolesta, mutta naisten asemaa ajavat järjestöt ovat kuitenkin olleet tyytymättömiä presidentin toimiin.³ Lainsäädäntöä ei käytännössä ole toimeenpantu tehokkaasti.⁴ Lisäksi edelleen jatkuva Afganistanin aseellinen konflikti vaikuttaa naisiin monin tavoin.⁵

Taulukko 1. Women, Peace and Security -indeksi eräissä maissa ¹		
Sijoitus	Maa	Indeksi (0–1)
1.	Islanti	0,886
6.	Suomi	0,855
140.	Somalia	0,555
147.	Irak	0,5
152.	Afganistan	0,385
152.	Syyria	0,385

Tästä johtuen Afganistan on edelleen yksi maailman huonoimmista paikoista olla nainen. Vuoden 2017–2018 Women, Peace and Security (WPS) -mittariston⁶ mukaan Afganistan jakaa yhdessä Syyrian kanssa listauksen viimeisen sijan 153 maan joukossa.⁷

1.1. Naisten asema afganistanilaisessa kulttuurissa

Yksittäisen naisen asemaan vaikuttaa merkittävästi hänen perheensä ja lähisukunsa (englanniksi *extended family*⁸), jotka ovat afganistanilaisen yhteiskunnan tukipilareita. Lähisuku on sosiaalinen instituutio, joka on afganistanilaisten ensisijainen turvaverkko tarjoten turvallisuuden, huolenpidon ja tuen perheenjäsenille. Tyypillisen afganistanilaiskotitalouden pää on perheen vanhin mies. Lisäksi kotitalouteen kuuluu hänen vaimonsa, heidän miespuoliset lapsensa ja näiden puoliset sekä lapset. Lähisuvusta ei sen sijaan ole olemassa tarkkaa määritelmää, mutta se on syytä erottaa varsinaisesta edellä mainitusta perheestä, joka asuu samassa taloudessa. Kun perheen

¹ GIWPS & PRIO 2017.

² AIHCR 26.8.2015, s. 33.

³ Pahjwok Afghan News 8.12.2017.

⁴ Wimpelmann 2017a; UNAMA & OHCHR 15.4.2015, s. 33.

⁵ Lifos 19.1.2018, s. 7; AIHCR 26.8.2015, s.33.

⁶ Georgetown Institute for Women, Peace and Security (GIWPS) ja Norjan rauhantutkimusinstituutti (PRIO) ovat kehittäneet Women, Peace and Security Index -mittariston, joka yhdistää sukupuoli- ja kehitysmittareita rauhan ja turvallisuuden mittareihin. WPS-mittaristo sisällyttää kolmen eri hyvinvoinnin osa-alueen mittaamisen: osallistuminen (inclusion), oikeudenmukaisuus (justice) ja turvallisuus (security). (GIWPS & PRIO 2017, s. 1–2.)

⁷ GIWPS & PRIO 2017.

⁸ Käsitteelle *extended family* ei ole vakiintunutta suomennosta, joka kuvaaisi hyvin tällaista perhettä. Ilmiönä voidaan puhua laajennetusta perheäisyyksestä.

pää kuolee, hänen vanhin poikansa ottaa yleensä perheen päänsä aseman. Nainen ei murrosiän saavutettuaan yleensä voi asua samassa taloudessa miehen, jonka kanssa hän voisi potentiaalisesti avioitua, kuten serkkujen, kanssa. Käytännöt, joita noudatetaan kun perheen työt saavuttavat murrosiän, vaihtelevat. Maaseudulla eri sukupuolta olevien serkkujen erottaminen on totaalista ja perheet saattavat esimerkiksi rakentaa oman talon tätä varten. Kaupungeissa käytännöt ovat usein vapaampia ja perheet vain pyrkivät välttämään sitä, että eri sukupuolta olevat serkkuset olisivat yksin samassa huoneessa keskenään.⁹

Afganistanissa, etnisistä ryhmistä etenkin pashtujen¹⁰ keskuudessa, poikia pidetään perheen ja suvun tulevaisuuden, kunnian ja talouden takaajina. Tämä tarkoittaa sitä, että syntyviä tyttölapsia ei kunnioiteta vastaavalla tavalla. Vaikka asenteet ovat hiljalleen muuttumassa etenkin kaupungeissa, naista, joka ei synnytä miehelleen poikalasta voidaan puolison ja suvun taholta pitää epäonnistuneena ja häntä voidaan syrjiä ja uhkailla tai kohdistaa väkivaltaa häneen. Toisaalta myös miehet, joilla on vain tyttölapsia, voivat leimautua yhteisössään.¹¹

Useimmat afganistanilaisnaiset ovat riippuvaisia perheensä miehistä, koska kulttuurista syistä naiset ovat miesten määräysvallassa. Vain harvat naiset ovat niin riippumattomia miehistä että he pystyisivät huolehtimaan itsestään.¹² On yleistä, että miehet pitävät itseään puolisonsa ja lastensa ”omistajina.”¹³ Suvun miespuoliset jäsenet ovat taloudellisessa vastuussa ja heidän tehtävänä on tukea muita suvun jäseniä. Lisäksi miehet edustavat sukua julkisesti. Suvun naisten tehtävänä on huolehtia suvun päivittäisistä asioista, kuten kodinhoidosta sekä suvun lasten, vanhusten ja sairaiden hoidosta. Suvun merkitys on suuri kaikille afganistanilaisille, mutta etenkin pashtujen keskuudessa sillä on erityinen merkitys.¹⁴ Perheellä on suuri merkitys liittyen esimerkiksi kunniaksymyksiin eli muun muassa niin sanottuihin moraalirikoksiin ja niistä aiheutuviin seurauksiin tekijälle ja uhrille. Perheet voivat pyrkiä vaikuttamaan voimakkaasti viranomaisiin, joiden vastuulla asian käsittely virallisesti on.¹⁵

Velvollisuus huolehtia ja auttaa muita suvun jäseniä on suuri ja mitä läheisemmästä sukulaisesta on kyse, sitä suurempi auttamisvelvollisuus on. Esimerkiksi läheisempien, kuten veljien tai näiden lasten auttamisesta ei voi kieltäytyä, ellei kyseessä ole merkittävä välirikko. Esimerkiksi asunnon tarjoaminen kadulle joutuneelle suvun jäsenelle on velvollisuus. Auttamisvelvollisuus ei edellytä henkilökohtaisia suhteita yksittäisten suvun jäsenten välillä, vaan se perustuu yksinomaan olemassa olevaan sukulaisuussuhteeseen. Vaikka yhteydenpito sukuun olisi katkennut esimerkiksi ulkomaille muuton vuoksi, niin palatessa takaisin Afganistaniin yhteydet on mahdollista luoda uudelleen ja auttamisvelvollisuus on tällöinkin olemassa. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että suvulla on jonkinlainen tietoisuus palaavasta jäsenestä, esimerkiksi tämän isästä. Yhteyksien luominen voi olla haastavaa, jos henkilön vanhemmat ovat esimerkiksi jo pitkään asuneet ulkomailla.¹⁶

Afganistanin sukujärjestelmä on patriarkaalinen, mikä tarkoittaa sitä, että lapset kuuluvat aina isän sukuun ja sukulaisuussuhteet ovat aina isän suvun suuntaan. Nainen tulee avioliitossa

⁹ Landinfo 19.9.2017, s. 8.

¹⁰ Pashtut (tai pataanit, aiemmin myös afgaanit) on Afganistanin suurin etninen ryhmä. Heitä on noin 40 % väestöstä, perinteisiä pashtujen alueita ovat Afganistanin eteläiset ja itäiset maakunnat. Muita etnisiä ryhmiä ovat muun muassa hazarat, uzbekit, tadjikit ja turkmeenit. (ks. esim. Barfield 2010.)

¹¹ IWPR/Fahimullah 30.1.2017.

¹² Lifos 19.1.2018, ss. 6-7.

¹³ NRC & TLO 2015, s. 13.

¹⁴ Landinfo 19.9.2017, s. 8.

¹⁵ Lifos 19.1.2018, ss. 35–36.

¹⁶ Landinfo 19.9.2017, s. 9.

osaksi aviopuolisonsa sukua ja irtautuu biologisesta suvustaan. Äidin puolinen suku voi kuulua henkilön verkostoon, mutta sillä ei ole samanlaista merkitystä kuin isän puoliselä lähisuvulla.¹⁷

Näiden tekijöiden seurauksena naisia rajoittavat tiukat käyttäytymisnormit Afganistanissa. Naisten muun muassa odotetaan liikkuvan julkisilla paikoilla vain miespuolisen sukulaisen tai muun vastaavan saattajan, *mahram* seurassa. Liikkumisvapauteen liittyy kuitenkin tekijöitä, kuten asuinpaikka, yhteiskunnallinen asema ja etnisyys. Joissakin Afganistanin maakuntien suurimmissa kaupungeissa, kuten Heratissa, Kabulissa ja Mazar-i-Sharifissa naisten itsenäinen liikkuminen on helpompaa, eivätkä he välttämättä tarvitse saattajaa. On kuitenkin olemassa myös tarkemmin erittelemättömiä maaseutuyhteisöjä, joissa naisten liikkumisvapaus on suurempi kuin kaupungissa elävällä hyvässä asemassa olevalla naisella.¹⁸ On myös raportoitu, että sellaisten perheiden naiset, jotka ovat muuttaneet esimerkiksi sisäisesti siirtymään joutuneina (*Internally Displaced Person*, IDP) Kabuliin maaseudun konservatiivisimmilta alueilta, joutuvat elämään yhtä rajoitettua tai rajoitetumpaa elämää kuin kotialueillaan. Tästä syystä kaupunkialueille muuttaneiden naisten on vaikeaa muodostaa verkostoa ympärilleen.¹⁹

Lisäksi julkisilla paikoilla, niin maaseudulla kuin suurissa kaupungeissa, naisten odotetaan käyttävän uskonnollisten ja kulttuuristen normien mukaista peittävää pukeutumista, kuten *burkaa* tai muuta hiukset tai hiukset ja kasvot peittävää asua. Useat naiset noudattavat kulttuurisia sääntöjä myös siitä syystä, että peittävä pukeutuminen vähentää naisiin julkisilla paikoilla kohdistuvaa huomiota ja esimerkiksi heihin kohdistuvaa seksuaalista ahdistelua.²⁰ Asia Foundationin vuosittaisessa *Afghanistan Survey* -tutkimuksessa vain alle 1 % afganistanilaisista katsoo, että naisen on sopivaa liikkua julkisilla paikalla täysin ilman peittävää pukeutumista ja 38 % pitää hiukset peittävää *hijabia* sopivana. Afganistanilaisesta 33 % pitää kasvot peittävää *burkaa* ainoana sopivana asuna naisille. Kaupungeissa asenteet ovat sallivampia kuin maaseudulla.²¹

Kuva 1. Naisia Kabulissa, toinen konservatiivisempaan burkaan ja toinen hijabiin pukeutuneena. (Lähde: Afghanistan Matters/Kamenarski [Flickr] 2006. <https://flic.kr/p/7EbFEA> (CC-BY 2.0))

¹⁷ Landinfo 19.9.2017, s. 10.

¹⁸ EASO 2017b, ss. 34–35; Lifos 19.1.2018 s. 7.

¹⁹ NRC & TLO 2015, s. 16

²⁰ EASO 2017b, ss. 34–35.

²¹ Asia Foundation 2017, ss. 142–143.

2. Naisiin kohdistuvat oikeudenloukkaukset ja lainsäädäntö

Merkittävä osa naisiin kohdistuvista oikeudenloukkauksista aiheutuu Afganistanin aseellisesta konfliktista. Tässä raportissa ei kuitenkaan käsitellä laajasti Afganistanin aseellista konfliktista aiheutuvaa uhkaa naisille, vaan keskitytään muihin oikeudenloukkausten muotoihin.

Yleisesti voidaan todeta, että YK:n Afganistan-ohjelman UNAMAN mukaan vuosina 2015–2017 Afganistanin konflikti on vaatinut vuosittain noin 1200 naispuolista siviiliuhria. Vuonna 2017 noin puolet raportoiduista uhreista aiheutui maataisteluissa, kun 141 siviiliä kuoli ja 487 haavoittui. Muita naispuolisia siviiliuhreja vaatineita tekoja olivat itsemurhaiskut ja monia eri tekotapoja yhdistävät monimuotohyökkäykset (57 kuollutta, 170 haavoittunutta), improvisoiduilla räjähteillä (*improvised explosive device*, IED) tehdyt iskut (59 kuollutta, 75 haavoittunutta) sekä ilmaiskut (47 kuollutta, 80 haavoittunutta). Vuoden 2017 aikana naisia joutui enenevissä määrin kaupungeissa tapahtuneiden itsemurhaiskujen uhreiksi ja näistä aiheutuneiden uhrien määrässä oli kasvua yli 100 %.²²

Seuraavassa käsitellään ensin lainsäädäntöä, jolla Afganistanissa on pyritty vähentämään naisiin kohdistuvia oikeudenloukkauksia ja siihen liittyviä oikeusprosessia ja sen haasteita. Tämän jälkeen tarkastellaan lyhyesti, millaisia oikeudenloukkauksia naisiin kohdistuu Afganistanissa yleisesti. Lopuksi tarkastellaan yksin elämiseen liittyviä oikeudenloukkauksia.

2.1. Lainsäädäntö ja oikeusprosessit

Vuonna 2009 säädetty naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen laki (dariksi *Qanon-e mane-ye khoshonat aliyhe zan*, englanniksi *Law on the Elimination of Violence against Women*, tunnetaan yleisesti lyhenteellä EVAW-laki) on keskeisin Afganistanin lainsäädännön elementti, jolla pyritään suojelemaan naisia väkivallalta ja haitallisilta perinteiltä. Lainsäädäntöprosessi oli pitkä ja monivaiheinen, ja lopulta laki saatettiin voimaan presidentin määräyksellä ohittaen parlamentaarisen prosessin, sillä monet, etenkin konservatiiviset kansanedustajat pitivät lakia tarpeettomana ja islamin vastaisena. Lakia pidetään kuitenkin suurimpana yksittäisenä saavutuksena naisten aseman parantamiseksi Afganistanissa.²³

Laki kieltää 22 erilaista naisiin kohdistuvaa oikeudenloukkausten muotoa (ks. taulukko 2). Uhri voi kaikkien rikosten, paitsi viiden erityistapauksen kohdalla (raiskaus, pakkoprostituutio, kunnianloukkaus, itsensä vahingoittamiseen tai itsemurhaan pakottaminen), peruuttaa rikosilmoituksen ja käyttää hyväkseen sovittelumenettelyä. Viiden edellä mainitun rikoksen kohdalla, viranomaisten on tutkittava asia, vaikka rikosilmoitus peruttaisiinkin.²⁴ Käytännössä EVAW-lakia lain soveltamiseen liittyy monia ongelmia eikä lainsäädäntöä sovelleta tehokkaasti.²⁵ YK:n Afganistanin avustusoperaatio UNAMAN arvion mukaan keskeisimmät naisten juridiseen asemaan liittyvät ongelmat ovat lainsäädännön puutteet, sovittelujärjestelmän ja sovitteluosapuolten kouluttamattomuus, sovittelun lopputulosten täytäntöönpanon ongelmat, rikosoikeudellisen järjestelmän heikkous, kulttuuriset ja uskonnolliset asenteet naisia kohtaan ja naisten taloudellinen haavoittuvuus.²⁶

²² UNAMA & OHCHR 15.2.2018 s. 8–9.

²³ Wimpelmann 2017a; UNAMA & OHCHR 15.4.2015, s. 11.

²⁴ UNAMA & OHCHR 15.4.2015, s. 11.

²⁵ Wimpelmann 2017a; UNAMA & OHCHR 15.4.2015, s. 33.

²⁶ UNAMA & OHCHR 15.4.2015, s. 28–32.

EVAW-lain mukaan uhri voi saattaa tapauksen naisten asioiden viraston (Department of Women's Affairs, DoWA), Afganistanin ihmisoikeuskomissio AIHCR:n (Afghanistan Independent Human Rights Commission), siviilioikeuden (*huquq*), poliisin tai syyttäjänviraston käsiteltäväksi. Näiden viranomaisten tulisi ensisijaisesti tarjota tapauksen sovittelua, ellei kyseessä ole yksi viidestä erityistapauksesta. Jos uhri haluaa edetä rikosoikeudelliseen käsittelyyn, tapaus käsitellään vain poliisin tai syyttäjänviraston toimesta.²⁷

UNAMAN tekemässä seurannassa havaittiin, että 65 % tapauksista eteni sovittelumenettelyyn ja 5 % eteni rikosoikeudelliseen menettelyyn²⁸, jossa tekijälle langetettiin tuomio.²⁹

Vuoden 2017 aikana AIHRC:n tietoon tulleista naisiin kohdistuvan väkivallan tapauksista noin 17 % eteni sovittelumenettelyyn, 28 % ohjattiin viranomaisille, 45 % annettiin oikeudellista avustusta ja 6 % ohjattiin turvakoteihin tai terveydenhoitoon. Lisäksi 3 % ilmoituksista peruttiin.³⁰

UNAMAN tutkimat tapaukset päättyivät sovittelumenettelyyn pääasiassa siksi, että naiset eivät luottaneet oikeusjärjestelmän kykyyn käsitellä heidän tapauksiaan korruptiosta, vallan väärinkäytöstä tai ammattitaidon puutteesta johtuen.³¹ Viranomaiset eivät välttämättä suhtaudu rikosoikeudelliseen käsittelyyn positiivisesti, vaikka uhri sitä vaatisikin.³² Lainsäädännön keskeisimpänä puutteena nähdään se, että sen perusteella ei voida määrätä lähestymiskieltoa.³³

Ongelmana on usein myös se, että naiset eivät vie asiaa eteenpäin viranomaisille, jos he eivät voi asioida naispuolisen virkamiehen kanssa. Esimerkiksi Kandaharin maakunnassa syyttäjänvirastossa on vain yksi naispuolinen syyttäjä, koska muut ovat siirtyneet muualle työskentelemään alueen huonon turvallisuustilanteen vuoksi.³⁴

UNAMAN tutkimissa tapauksissa uhrit olivat kuitenkin yleensä tyytyväisiä sovittelun lopputulokseen. Jotkut naiset kokivat sovittelun pakotetuksi, sillä he pelkäsivät muuten esimerkiksi lapsiensa menettämistä oikeusprosessin aikana. Sovittelumenettely on puutteellinen, sillä prosessille ei ole asetettu lainsäädännössä mitään vaatimuksia, käytännössä kuka tahansa voi toimia sovittelijana eikä sovittelijoille ole saatavilla koulutusta. Vaatimusten puuttuminen on

Taulukko 2. Seuraavat teot on määritetty rikoksiksi EVAW-laissa :

- Raiskaus
- Prostituutioon pakottaminen
- Uhrin identiteetin paljastaminen niin, että siitä aiheutuu haittaa
- Polttaminen ja kemiallisten aineiden käyttäminen
- Pakottaminen itsemurhaan tai itsensä vahingoittamiseen
- Vammantuottamus
- Hakkaaminen
- Avioliittoon liittyvä ihmiskauppa
- Baad-perinne (naisen antaminen toiseen perheeseen riidan sovittamiseksi)
- Pakkoavioliitto
- Puolison valinnan estäminen
- Avioliitto alaikäisenä
- Kiroaminen, nöyryytys, pelottelu
- Ahdistelu tai vainoaminen
- Eristäminen
- Pakottaminen huumeiden käyttöön
- Perintöoikeuksien kieltäminen
- Omistusoikeuden kieltäminen
- Koulutukseen, työelämään ja terveyspalveluihin pääsyn ja muiden lainmukaisten oikeuksien kieltäminen
- Pakkotyö
- Avioliitto useamman vaimon kanssa ilman, että huomioi siviililain määräyksiä
- Parisuhteen kieltäminen

²⁷ UNAMA & OHCHR 15.4.2015, s. 14.

²⁸ 30 prosenttia UNAMAN tutkimista tapauksista ei ollut selvityksen tekohetkellä käsitelty.

²⁹ UNAMA & OHCHR 15.4.2015, s. 2.

³⁰ AIHCR 25.11.2017.

³¹ UNAMA & OHCHR 15.4.2015, s. 31.

³² UNAMA & OHCHR 15.4.2015, s. 17.

³³ UNAMA & OHCHR 15.4.2015, s. 30.

³⁴ IWPR 13.1.2018.

joissain tapauksissa merkinnyt uhrin oikeuksien loukkaamista; esimerkiksi nainen ei ole itse saanut osallistua menettelyyn. Sovittelun lopputulosta ei usein pystytä seuraamaan eikä sitä välttämättä noudateta, sillä tekijälle ei koidu noudattamattomuudesta seuraamuksia.³⁵ Sovittelumenettelyyn päätyneiden tapauksen tekijöille ei langeteta rikosoikeudellista tuomiota.³⁶

Pajhwok-uutistoimisto uutisoi, että esimerkiksi Nuristanin maakunnassa suurin osa viranomaisten tietoon tulluista naisiin kohdistuvan väkivallan tapauksista ei ole käsitelty virallisessa tuomioistuimessa, vaan ne ovat kulttuurista syistä päätyneet heimo-oikeuksien *jirgojen* soviteltaviksi, jotka ratkaisevat tapaukset perinteisen tapaoikeuden mukaan. Heimojohtajien mukaan tämä johtuu siitä, että paikalliset ihmiset eivät luota virallisiin tuomioistuihin.³⁷

Naisten on vaikeaa saattaa heihin kohdistuvia oikeudenloukkauksia viranomaisten tietoon myös kulttuurisista ja uskonnollisista syistä. Väkivaltaa ja kaltoinkohtelua pidetään perheen sisäisenä asiana ja sen saattaminen ulkopuolisten tietoon saatettaisiin pitää moraalityönä. Naiset voivat kokea myös, että heidän velvollisuutenaan on pitää perhe koossa heihin kohdistuvista oikeudenloukkauksista huolimatta. Viranomaiset eivät myöskään suhtaudu oikeudenloukkauksista raportoiviin naisiin myötämielisesti ja saattavat pitää naisia syypäinä tekoihin. Naiset saattavat myös pitää heihin kohdistuvia oikeudenloukkauksia uskonnon ja kulttuurin mukaisina.³⁸ Ennen EVAW-lain voimaantuloa raiskaus oli rikos vain vuoden 1976 rikoslain *zina*n (ks. luku 2.2.) kieltävän pykälän mukaan ja tästä johtuen myös uhri saatettiin katsoa syylliseksi.³⁹ On kuitenkin raportoitu myös viime vuosilta tapauksia, jossa seksuaalirikoksen uhri on saanut itse tuomion moraalirikoksesta tai joutunut yhteisön painostuksen kohteeksi.⁴⁰ Alueilla, joiden turvallisuustilanne on heikentynyt tai joilla Afganistanin hallinnon läsnäolo on rajoitetumpaa, on naisten vaikeampaa saada apua sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan.⁴¹

Vuoden 2017 aikana Afganistanissa hyväksyttiin uusi rikoslaki, joka julkaistiin toukokuussa virallisessa lehdessä. Afganistanissa lait tulevat voimaan yhdeksän kuukautta sen jälkeen, kun ne on virallisesti julkaistu.⁴² Uuden rikoslain mukaan raiskaus on rangaistava teko⁴³, kun tuomiot perustuivat aiemmin vain EVAW-lakiin. Tätä kirjoittaessa ei ole vielä tietoa, millä tasolla uutta rikoslakia käytännössä sovelletaan.

2.2. Yleisesti naisiin kohdistuvia oikeudenloukkauksia

Kirjoitetun valtion luoman lainsäädännön lisäksi Afganistanin yhteisöperustaisessa kulttuurissa yhteisöjen jäseniä koskevat yhteisön sisäiset säännöt, jotka määrittävät sen, miten yhteisön jäsenten tulee käyttäytyä sekä miten näiden sääntöjen rikkojaa rangaistaan. Tätä pääosin kirjoittamatonta käyttäytymisnormistoa kutsutaan Afganistanissa erityisesti pashtujen keskuudessa käsitteellä *pashtunwali*. Samanlaisia normistoja on myös muiden etnisten ryhmien keskuudessa Afganistanissa sekä Pakistanissa. Näiden sääntöjen keskiössä ovat yhteiset käsitykset ”kunniasta” ja ”häpeästä” eli toiminnasta, jota yhteisön sisällä pidetään kunniakkaana ja mitä toisaalta häpeällisenä. Kunniaan liittyy käsitys yksilön omasta kunniaista, *nanga*, joka

³⁵ UNAMA & OHCHR 15.4.2015, s. 23, 26, 30–31.

³⁶ UNAMA & OHCHR 15.4.2015, s. 11.

³⁷ Pajhwok Afghan News/Zarifi 6.1.2018.

³⁸ UNAMA & OHCHR 15.4.2015, s. 28–32.

³⁹ Wimpelmann 2017b, s. 7.

⁴⁰ The Diplomat/Mahendru 8.3.2017; IWPR/Pazhohish 11.1.2017.

⁴¹ EASO 2017b, s.34.

⁴² UNAMA & OHCHR 15.2.2018, alaviite 57; Pajhwok Afghan News 11.11.2017.

⁴³ Afganistanin rikoslaki 15.5.2017, § 636–642.

vastaavasti heijastuu koko yhteisön kunniaan. Käsité *ghairat* sisältää kaikki asiat, joita *pashtunwalissa* pidetään hyveinä ja sitä käytetään joskus myös synonyymina kunnialle.⁴⁴

Oman kunniansa lisäksi miespuolisten jäsenten on huolehdittava koko perheensä kunnian, *namus*, joka kattaa kaikkien miehen vastuulla olevien ihmisten, kuten vaimojen, tytärien ja naimattomien sisarten kunnian. Tämän vuoksi miehellä on yhteisön silmissä velvollisuus ojentaa vastuullaan olevaa naista, jos tämä käyttäytyy yhteisön sääntöjen vastaisesti ja näin aiheuttaa häpeää koko perheelle.⁴⁵

Kunnia on moniulotteinen käsite, joka liittyy moniin afganistanilaisen elämän osa-alueisiin, eikä sitä siksi voida käsitellä tässä raportissa tyhjentävästi. Monet naisiin kohdistuvat oikeudenloukkaukset liittyvät kuitenkin näiden edellä mainittujen käyttäytymissääntöjen noudattamattomuuteen ja siitä aiheutuviin seuraamuksiin, kuten niin kutsuttuun ”kunniaväkivaltaan”. Seuraavassa käsitellään tiiviisti, millaisia oikeudenloukkauksia naisiin tämän kunniakäsitteen puitteissa kohdistuu.

2.2.1. Naisiin kohdistuva väkivalta ja seksuaalirikokset

Vuoden 2017 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana Afganistanin ihmisoikeuskomissio AIHRC:lle raportoitiin 3778 naisiin kohdistuvaa väkivallantekoa. Näistä tapauksista 1531 oli fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa. Muut tapaukset olivat psyykkistä tai taloudellista väkivaltaa tai haitallisia perinteisiä käytäntöjä. Väkivallantapauksista 120 oli sukulaisen tekemiä kunniamurhia. Lisäksi tapahtui 105 tunnistamattoman tekijän tekemää naisen murhaa ja 6 hallitusta vastustavien kapinallisten toimeenpanemaa kuolemantuomiota. Suurin osa murhista raportoitiin Pohjois-, Etelä- ja Lounais-Afganistanissa. AIHRC:n mukaan huolestuttavaa on kuitenkin viranomaisten toimintakyky murhien selvittämiseksi, sillä vain puolet murhatapauksista päättyi oikeuteen, lisäksi esimerkiksi Länsi-Afganistanissa viranomaiset pystyivät selvittämään vain 29 % tapauksista.⁴⁶

Afganistanin itäisissä maakunnissa, Nangarharissa, Kunarissa, Laghmanissa ja Nuristanissa tuli vuoden 2017 aikana viranomaisten tietoon 500 naisiin kohdistuvaa väkivallatapausta. Näistä 39 oli kunniamurhia.⁴⁷ Kaakkoisessa Afganistanissa, muun muassa Khostin maakunnassa, viranomaisten tietoon tuli vuoden 2017 aikana 334 väkivallatapausta ja tapausten määrä kasvoi 30 prosenttia edellisestä vuodesta.⁴⁸ Monet väkivallatapauksista liittyivät haitallisiin perinteisiin käytäntöihin, kuten alaikäisten tyttöjen avioliittoihin tai *baad*-perinteeseen (ks. 2.2.1).⁴⁹

Kunniaväkivalta on kulttuurisesti vaikea asia, eikä siitä yleensä puhuta. AIHRC tilastoi kunniaväkivallatapauksia, mutta luvut aliarvioivat ilmiötä. Useimmat kunniaväkivallatapaukset eivät tule kenenkään tietoon. Vuoden 2011 maaliskuun ja 2013 huhtikuun (Afganistanissa käytössä olevassa kalenterissa 1/1390–2/1392) välisenä aikana komission tietoon tuli 243 kunniaväkivallatapausta ja 163 seksuaaliväkivallatapausta.⁵⁰ Kunniaväkivallan tekijä on yleensä uhrin perheenjäsen tai muu sukulainen. Noin viidenneksen AIHRC:n tilastoimista kunniaväkivallanteoista tekee uhrin puoliso, 7 % uhrin veljet ja 14 % muut sukulaiset.⁵¹ Jossain tapauksissa naisiin kohdistuva väkivalta pyritään vain piilottamaan kunniaväkivallan taakse, jotta

⁴⁴ AAN/Rzehak 21.3.2011.

⁴⁵ AAN/Rzehak 21.3.2011.

⁴⁶ AIHCR 25.11.2017.

⁴⁷ Pahjwok Afghan News 10.12.2017.

⁴⁸ Pahjwok Afghan News/Haroon 19.12.2017.

⁴⁹ Pahjwok Afghan News 10.12.2017 & Pahjwok Afghan News/Haroon 19.12.2017.

⁵⁰ AIHRC 10.8.2015, s. 57.

⁵¹ AIHRC 10.8.2015, s. 58.

se olisi yhteisön silmissä hyväksyttävämpää ja mahdollisesti siitä seuraava rangaistus olisi pienempi.⁵²

Yleisimmin naisiin kohdistuvat kunniaväkivallan teot johtuvat avioliiton ulkopuolella tapahtuvasta seksuaalisista suhteista. Afganistanissa vallitsevat perinteiset patriarkaaliset normit tarkoittavat sitä, että miehiä ei yleensä pidetä syyllisinä seksuaalirikoksiin, vaan nainen katsotaan syylliseksi. Usein nämä kunniaväkivaltaan johtaneet avioliiton ulkopuoliset seksuaaliset kontaktit ovatkin johtuneet siitä, että nainen on joutunut seksuaalirikoksen uhriksi. Toisinaan vain epäily siitä, että naisella voisi olla avioliiton ulkopuolisia seksuaalisia suhteita, voi johtaa siihen, että nainen joutuu kunniaväkivallan uhriksi. Naista voidaan epäillä avioliiton ulkopuolisesta suhteesta esimerkiksi, jos tämä on karannut kotoaan.⁵³

Avioliiton ulkopuoliset raskaudet johtavat maaseudulla usein kunniaväkivallan tekoihin ja Ghorin maakunta on yksi pahimpia kunniaväkivallan esiintymisalueita. Vuoden aikana maakunnassa oli sattunut 118 rekisteröityä naisiin kohdistunutta väkivallantekoa. Tapauksista raportoineen The New York Timesin mukaan ketään näihin tekoihin liittyvää epäiltyä ei ole pidätetty. Ghorissa muun muassa tapettiin keuhällä 2017 nainen, jonka tytär oli tullut raskaaksi avioliiton ulkopuolella perheen naapurin raiskattua tämän. Raskauden tultua ilmi perhe oli päätetty karkottaa heidän kotikylästään. Pakomatalla nainen oli tapettu ilmeisesti pudottamalla tämä kalliolta, sillä naista syytettiin moraalittoman tyttärensä suojelusta. Viranomaisten mukaan kyse oli vain ratsastusonnettomuudesta. Lehti kertoo myös tapauksista, joissa pakkoavioliittoa paennut nuori nainen on joko kivitetty tai ammuttu kuoliaaksi.⁵⁴

AIHRC:n mukaan naisiin kohdistuvaan väkivaltaan johtavia tekijöitä ovat haitalliset perinteet, kuten perinteiset avioliittokäytännöt, joidenkin alueiden huono turvallisuustilanne, valtiollisten toimijoiden heikkous, kulttuuri jossa tekijöitä ei rangaista, korruptio, ulkopuolisten rikostutkintoihin kohdistama häirintä, naisten rajoitettu pääsy oikeusjärjestelmään, laittomat aseet, kouluttamattomuus, uhrien tukijärjestelmien puuttuminen, tiedostamattomuus, köyhyys ja työttömyys sekä huumeidenkäyttö.⁵⁵ AIHRC kuvaa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa seuraavasti:

"Taking into consideration the fact that due to low level of awareness among women, existence of harmful traditions and customs, economic poverty, the weak rule of law and other factors in Afghanistan, woman's situation is very fragile and the causes of violence against women are increasing."⁵⁶

2.2.2. Avioliittokäytäntöihin liittyvät oikeudenloukkaukset

Väkivallan lisäksi toinen merkittävä naisiin kohdistuva oikeudenloukkausten muoto on avioliittokäytännöt, jotka rajoittavat naisten oikeuksia. Siviililain mukaan miehet saavat avioitua 18-vuoden iässä ja naiset 16-vuoden iässä. Lain mukaan tyttö voi mennä naimisiin alaikäisenä, jos hänellä on isänsä lupa tai oikeuden päätös asiaa koskien. Alle 15-vuotiaat tytöt eivät saa mennä naimisiin. Avioliittoa varten pitää olla naisen suostumus, jotta se tulkitaan lailliseksi. Tästä huolimatta, tyttöjen pakkoavioliitot vanhemmille miehille ovat yleisiä Afganistanissa ja kaikista avioliitoista yli 40 % on joko pakkoavioliittoja tai sellaisia, joissa toinen puolisoista on alaikäinen. Usein perheet saavat rahapalkkion tyttärensä avioliitosta. Vaikeissa taloudellisissa tilanteissa olevat perheet saattavat jopa olla pakotettuja myymään tyttölapsensa, jotta he voivat turvata oman elantonsa.⁵⁷

⁵² IWPR/Salihi 16.1.2017.

⁵³ AIHRC 10.8.2015, s. 57–58.

⁵⁴ The New York Times/Mashal & Nander 8.7.2017.

⁵⁵ AIHCR 25.11.2017.

⁵⁶ AIHRC 26.8.2015, s.19.

⁵⁷ UNCRC 2010, s. 32, 47; Pajhwork Afghan News/ Stanekzai 1.3.2017; USDOS 2017a.

Köyhyyden lisäksi lapsiavioliittojen taustalla on Afganistanissa vallitsevat vahvat patriarkaaliset arvot ja koulutuksen huono saatavuus. Kuten edellä mainitaan (ks. luku 1), nainen mielletään useissa yhteisöissä miehen ”omaisuudeksi”, joten esimerkiksi tyttären isällä on oikeus määrätä hänen avioliitostaan. Tästä johtuen vaimon perheen saaman morsiusmaksun lisäksi avioliittoihin liittyy muita kulttuurisia käytäntöjä, kuten lasten kihlaus ennen syntymää, *baddal* eli tytärten vaihto eri perheiden kesken sekä *baad*, jossa tytär annetaan vieraaseen perheeseen puolisoiksi sovituksena tehdystä rikoksesta⁵⁸. On tiedossa, että oopiumia viljelevissä perheissä on perheen tytär saatettu luvata puolisoiksi maksuna huumekauppaan liittyviin velkoihin.⁵⁹ Joskus pakkoavioliittoihin saattaa liittyä ihmiskauppaa, jossa tyttö myydään ulkomaille seksityöhön tai kotiapulaiseksi.⁶⁰ *Baad*-perinne on kielletty Afganistanin lainsäädännössä, mutta yleensä tuomioistuimet ohittavat tällaisten tapausten käsittelyn, koska sitä pidetään tiettyjen heimojen kulttuuriin kuuluvana perinteenä. *Baddal*-perinnettä ei mainita lainsäädännössä, mutta lasten ostaminen ja myyminen avioliittoa varten on kiellettyä. Lainsäädännössä myös korostetaan osapuolten suostumista avioliittoon.⁶¹

AIHRC:n tietoon tuli vuoden 2017 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana 557 pakkoavioliittoon tai siihen läheisesti liittyvää naisiin kohdistuvaa oikeudenloukkausta. Näitä olivat esimerkiksi kielletty moniavioisuus, sukulaisten tapaamisen estäminen, avioliittoon liittyvä naisiin kohdistuva ihmiskauppa, puolison vapaan valinnan estäminen, tyttären antaminen *baad*-sovintona ja koulunkäynnin tai terveydenhoitoon pääsyn estäminen.⁶² Esimerkiksi helmikuussa 2017 uutisoitiin Nuristanin maakunnasta tapauksessa, jossa nuori nainen oli paennut pakkoavioliittoa ja poliisi oli pidättänyt tämän ja hänen uuden puolisonsa. Naisen sukulaiset tunkeutuivat poliisiasemalle, jossa tämä oli pidätettynä ja tappoivat naisen ja hänen uuden puolisonsa.⁶³

Yhteenvetona voidaan todeta, että yhteisöperustaisena kulttuurina kaikkia yhteisön jäseniä koskevat moraalii- ja kunniakäsitteet, jotka vaikuttavat myös naisten aseman yhteiskunnassa. Koska miespuoliset perheenjäsenet ovat vastuussa myös naisten kunniaa, katsotaan usein, että miehellä on oikeus ojentaa esimerkiksi vaimoaan, jos tämä ei noudata käyttäytymissääntöjä. Monet naisiin kohdistuvat oikeudenloukkaukset johtuvat näihin sääntöihin liittyvistä seuraamuksista, joka voi tarkoittaa esimerkiksi niin kutsuttua kunniaväkivaltaa. Koska seksuaalisuus on Afganistanissa rajoitettua, myös seksuaaliväkivallan uhrin saattavat joutua kunniaväkivallan kohteiksi. Lisäksi miesten alaisuudessa elävät naiset ja tytöt saattavat joutua omasta tahosta riippumatta avioliittoon.

2.3. Yksin eläminen moraalirikoksena

Yksin elämisen kannalta merkittävä asia on se, että myös Taliban-hallinnon kaatumisen jälkeen yksin kodin ulkopuolella liikkuvia tai yksin asuvia naisia on syytetty ja tuomittu niin kutsutuista ”moraalirikoksista” eli käytännössä avioliiton ulkopuolisesta seksuaalisesta kanssakäymisestä, jota islamilaisessa laissa kutsutaan *zinaksi*.⁶⁴

Tarkemmin *zinalla* tarkoitetaan kaikkea seksuaalista kanssakäymistä kahden vastakkaista sukupuolta olevan henkilön välillä, jotka eivät ole naimisissa keskenään. Perinteisen islamilaisen laintulkinnan (*fiqh*) mukaan tällainen suhde on rikos Jumalaa vastaan (*hadd*) ja lailla on tausta Koraanissa. Rangaistus on molemmille osapuolille sama: avioliitossa oleville kivitys ja avioliiton ulkopuolella oleville sata raipaniskua. Tarkkaa määrää näiden rangaistusten toimeenpanosta tai

⁵⁸ Girls not Brides [päiväämätön]

⁵⁹ USDOS 2017a.

⁶⁰ USDOS 2017b.

⁶¹ AIHCR 10.8.2015, s. 54–55.

⁶² AIHCR 25.11.2017.

⁶³ Radio Free Europe/Radio Liberty/Bezhan 16.2.2017.

⁶⁴ Wimpelmann 2017b, s. 8; UNAMA & OHCHR 15.4.2015, s. 29.

yleisyydestä nyky-Afganistanissa tai muualla islamilaisessa maailmassa ei ole tiedossa. Rikoksen toteennäyttämiseen liittyy perinteisen käsityksen mukaan tiukkoja ehtoja, jonka mukaan neljän silminäkijän tulee todistaa rikoksen tapahtuneen. Eri islamin koulukuntien välillä on kuitenkin suuria eroja tulkinnan suhteen ja tästä johtuen aiheesta on paljon eri näkemyksiä niin akateemisella kuin uskonnollisella tasolla.⁶⁵

Afganistan on islamilainen tasavalta ja sen perustuslain mukaan kaikkien lakien tulee olla islamilaisen lain mukaisia.⁶⁶ *Hadd*-rikoksen mukainen rangaistus oli käytössä 1990-luvulla, kun Taliban-liike hallitsi lähes koko Afganistania ja tältä ajalta on raportointia sekä kivittämistä että raipaniskurangaistuksista.⁶⁷ Afganistanin edellisessä vuoden 1976 rikoslaissa, joka tuli uudelleen voimaan Taliban-hallinnon kaatumisen jälkeen, *zina* on rikos, mutta siinä itsessään tarkemmin määritellä, milloin tällaisesta tapahtumasta tulee rikos. Zinasta voidaan vuoden 1976 rikoslain mukaan tuomita 5–15 vuoden vankeusrangaistus.⁶⁸

Uudessa vuoden 2017 rikoslaissa *zinaa* määritellään sukupuoliyhteydeksi miehen ja naisen välillä, jotka eivät ole naimisissa keskenään. Rangaistukseksi laissa määritellään, että, jos *hadd*-rikoksen mukaista rangaistusta ei katsota voivan langettaa esimerkiksi todistajien puutteen vuoksi, avioliitossa oleva henkilö tulee tuomita zinasta 2–5 vuoden vankeusrangaistukseen ja naimaton henkilö 1–2 vuoden vankeusrangaistukseen.⁶⁹

Vaikka vanhassa tai uudessa rikoslaissa ei perheen luota pakenemista (engl. *”running away from home”*) ole määritelty rikokseksi, on myös tällaisesta rikoksesta tuomittu naisia, jotka ovat jättäneet kotinsa. Naiset ovat saattaneet paeta esimerkiksi pakkoavioliittoa tai väkivaltaista parisuhdetta, tai menneet naimisiin sellaisen miehen kanssa, jota perhe ei hyväksy.⁷⁰ Usein ilmoituksen viranomaisille sopimattomasta toiminnasta tekeekin henkilön perhe.⁷¹ Kuten edellä (luku 2.1) kerrotaan, viranomaiset suhtautuvat vaihtelevasti seksuaalirikoksista raportoiviin naisiin ja he saattavat itse joutua syytetyksi.

Joillakin Afganistanin alueilla naisia, jotka ovat liikkuneet kodin ulkopuolella ilman miespuolisen sukulaisen seuraa, on pidätetty poliisin toimesta. Pidätetyt naiset ovat joutuneet poliisin määräyksestä gynekologisiin tutkimuksiin eli niin kutsuttuun neitsyttettiin, joissa on määritelty onko nainen neitsyt. Afganistanin lainsäädännössä ei tällaista keinoa mainita. Jos tutkimuksessa on päädytty siihen, että nainen ei ole neitsyt, niin tämä on saanut syytteen *zinasta*.⁷² Tutkimuksen tekemiseen ei vaadita henkilön itsensä tai hänen perheensä suostumusta.⁷³ Testejä voidaan suorittaa naisille useita, vaikka aiemmissa testeissä nainen olisi todettu neitsyeksi.⁷⁴

Moraalirikoksista pidätetyt tai tuomitut naiset saattavat joutua oikeudenloukkauksien kohteeksi viranomaisten taholta. IWPR:n haastattelemat naiset kertovat, että he ovat kokeneet seksuaalista ahdistelua ja hyväksikäyttöä poliisi- ja tuomioistuinviranomaisten taholta rikostutkiminnan ja oikeuskäsittelyn aikana. Joidenkin naisten mukaan naisilta tai heidän perheiltään saatetaan vaatia myös lahjuksia oikeuskäsittelyn aikana. Myös AIHCR kertoo, että heidän tietoonsa on tullut useita tapauksia, joissa viranomaiset ahdistelevat tai kohdistavat väkivaltaa

⁶⁵ Mir-Hosseini 2010.

⁶⁶ HRW 2012, s. 26.

⁶⁷ Wimpelmann 2017b, ss. 5–6.

⁶⁸ Wimpelmann 2017b, ss. 5–6; HRW 2012, ss. 36–37.

⁶⁹ Afganistanin rikoslaki 15.5.2017, § 643–645.

⁷⁰ Wimpelmann 2017b, s. 8.; HRW 2012, s. 34–36.

⁷¹ Landinfo 19.1.2018, s. 19–20.

⁷² The New York Times 3.5.2014; Wimpelmann 2017b, s. 8; The Diplomat/Mahendru 8.3.2017.

⁷³ The Diplomat/Mahendru 8.3.2017.

⁷⁴ IWPR/Pazhohish 11.1.2017.

naisiin rikostutkinnan aikana. Vaikka naiset valittaisivat kohtelustaan, niin tapauksiin ei muun muassa korruption vuoksi yleensä puututa ja viranomaiset kiistävät syytökset.⁷⁵

Viranomaisten mukaan Afganistanin vankiloissa oli keväällä 2017 moraalirikoksista tai murhasta vangittuna 420 naista ja lisäksi 410 naista vastaan oli nostettu syyte. Tietoja afganistanilaisissa vankiloissa olevien asemasta, etenkin naisten, on vaikea saada, sillä viranomaiset eivät yleensä päästä ulkopuolisia vankiloihin.⁷⁶

Koska hallitusta vastustavat aseelliset ryhmät, kuten Taliban-liike, ovat hallitsevat edelleen merkittäviä osia Afganistanista, ovat ne pystyneet kohdistamaan hyökkäyksiä naisia vastaan, joita he ovat epäilleet ”moraalittomasta käytöksestä”. Taliban on muassa tappanut naisia, jotka ovat liikkuneet julkisilla paikoilla ilman saattajaa (*mahram*) tai joita on epäilty avioliiton ulkopuolisista suhteista. Lisäksi Talibanin edelleen hallitsemilla alueilla on käytössä oikeusjärjestelmän ulkopuolisia tuomioistuimia, joissa on tuomittu naisia moraalirikoksista. Vuoden 2017 aikana tällaiset tuomiot johtivat neljän naisen kuolemaan ja vastaavasti vuonna 2016 viisi naista sai surmansa ja viisi loukkaantui. Tuomiot ovat johtuneet esimerkiksi siitä, että pariskunta ei ole tavattaessa pystynyt todistamaan avioliittoaan tai, että mies ja nainen ovat olleet samassa huoneessa keskenään. On huomioitava, että tietoja Talibanin hallitsemilta alueilta on vaikeaa saada, joten tapauksia ei raportoida kattavasti.⁷⁷

Yhteenvetona voidaan todeta, että yksin elävät tai yksin kodin ulkopuolella liikkuvat naiset saattavat joutua syytetyksi ja tuomituksi niin kutsutusta moraalirikoksesta. Rikoslain mukaan moraalirikoksesta voidaan tuomita vankeusrangaistus ja satoja naisia on vangittuna tällä perusteella. Moraalirikoksista pidätettyjä naisia on viranomaisten toimesta määrätty gynekologisiin tutkimuksiin eli niin kutsuttuun neitsyystestiin, joissa on määritelty onko nainen neitsyt. Lisäksi viranomaiset saattavat kohdistaa muita oikeudenloukkauksia, kuten hyväksikäyttöä tai ahdistelua, moraalirikoksista syytettynä oleviin naisiin. Myös hallitusta vastustavat aseelliset ryhmät, kuten Taliban-liike, kohdistavat oikeudenloukkauksia avioliiton ulkopuolella eläviin naisiin. Esimerkiksi Talibanin ylläpitämissä tuomioistuimissa moraalirikoksista tuomituille naisille on langetettu kuolemantuomioita.

⁷⁵ IWPR/Mobariz 28.3.2017.

⁷⁶ IWPR/Mobariz 28.3.2017.

⁷⁷ UNAMA & OHCHR 15.2.2018, ss. 9–10.

3. Naisten asema yhteiskunnassa

Afganistanilaisessa kulttuurissa naisten tehtäväksi nähdään pääosin vain kotityö ja lastenhoito ja miesten katsotaan olevan auktoriteettiasemassa naisiin nähden ja vastuussa perheen suojelusta, turvallisuudesta ja muista tarpeista.⁷⁸ Tämän vuoksi niin perheessä kuin ilman turvaverkkoa elävillä naisilla on vain rajoitettu mahdollisuudet hankkia itsenäisesti toimeentulo tai osallistua muuhun julkiseen toimintaan.

Yksi suurimmista naisten asemaan vaikuttavista tekijöistä Afganistanissa on naisten kouluttamattomuus ja lukutaidottomuus.⁷⁹ Kaikista aikuisista naisista vain 19 % on lukutaitoisia ja nuorista 37 %.⁸⁰ Human Rights Watchin (HRW) mukaan viimeisten viidentoista vuoden aikana asenteet lasten koulunkäyntiä kohtaan ovat muuttuneet ja yhä useampi vanhempi vaatii lastensa päästä kouluun etenkin kaupungeissa. Tyttöjen koulunkäyntiin on kuitenkin edelleen lukuisia esteitä ja jollain alueilla tai joissain yhteisöissä, niin maaseudulla kuin kaupungeissa, tyttöjen koulunkäyntiin suhtaudutaan kielteisesti. Koulujärjestelmä ei ole myöskään niin kehittynyt, että edes kaikkien halukkaiden olisi mahdollista päästä kouluun. Yleensä pojat pääsevätkin tyttöjä useammin kouluun. Lisäksi tyttöjen koulunkäyntiä rajoittaa köyhyys, sillä perheillä ei ole varaa maksaa tarvittavia tarvikkeita tai he tarvitsevat lapsia elannon hankkimiseen ja tällöin tyttöjen koulunkäynnistä karsitaan ensimmäisenä.⁸¹ Tyttöjen kouluttamattomuus on merkittävä syy avioliittoon joutumiselle alaikäisenä ja tytölle, joka ei käy koulua on kolme kertaa todennäköisempää joutua avioliittoon ennen 18 vuoden ikää kuin koulua käyvälle tytölle. Vastaavasti tytöt, jotka ovat avioituneet alaikäisinä, eivät usein pysty hankkimaan koulutusta.⁸²

Asia Foundationin vuoden 2017 asennetutkimuksessa 82 % oli sitä mieltä, että tytöillä ja pojilla tulisi olla yhtäläiset mahdollisuudet kouluttautua. Vuonna 2006 tätä mieltä oli 91 %. Yhtenä syynä mielipiteen muuttumiseen pidetään Afganistanin heikentynyttä turvallisuustilannetta.⁸³

Afganistan on pitkälti maatalousvaltainen valtio, jossa vain pieni osa työskentelee oman kodin ulkopuolella eikä työllistymismahdollisuuksia ole juuri edes miehille. Lisäksi Afganistanin patriarkaalinen yhteiskunta ja miesten hallitseva asema ja näihin liittyvä nepotismi ja korruptio sekä naisten kykyihin kohdistuvat ennakkoluulot rajoittavat naisten mahdollisuuksia työllistyä. Naisiin kohdistuu myös seksuaalista häirintää ja hyväksikäyttöä työelämässä. Tällaisista ongelmista kerrotaan maakunnista niin Balkhista, Heratista, Kabulista, Kandaharista, Khostista, Kunduzista kuin Nangarharista. Keskimäärin naisilla on kuitenkin enemmän työllistymismahdollisuuksia maakuntien keskuskaupungeissa kuin maaseudulla.⁸⁴ Naisia syrjitään myös Afganistanin hallinnossa, eikä naisia pidetä sopivina työskentelemään hallinnossa tai he saavat tehdä vain alemmantasoisia tehtäviä. Myös naisten työskentelyolosuhteet ovat miehiä huonommat.⁸⁵

Asenteet naisten työskentelyä kodin ulkopuolella kohtaan vaihtelevat. Asia Foundationin vuoden 2017 tutkimuksen mukaan kokonaisuudessaan 72 % afganistanilaisista oli sitä mieltä, että nainen voi käydä töissä kodin ulkopuolella. Miehistä kokonaisuudessaan vain 64 % hyväksyy sen, kun naisten kohdalla vastaava luku on 81 %. Asenteissa on myös alueellista vaihtelua ja kaikkein hyväksyvimpiä ollaan Keski- ja Pohjois-Afganistanissa (Bamyan, Jawzjan, Daykundi, Balkh, Kabul), jossa 85–92 % hyväksyy naisten työssäkäynnin, kun taas Luoteis-Afganistanissa vain 53 % pitää sitä hyväksyttävänä. Keskimäärin kaupungeissa ollaan hyväksyvämpiä naisten

⁷⁸ EASO 2017b, s. 33.

⁷⁹ Asia Foundation 2017, s. 152.

⁸⁰ HRW 2017, s. 40.

⁸¹ HRW 2017, ss. 44–48, 62–67, 76–77.

⁸² HRW 2017, ss. 53–55.

⁸³ Asia Foundation 2017, s. 152.

⁸⁴ APPRO 2016 ss. 52–53, 63, 70–71, 78, 86, 96.

⁸⁵ APPRO 2017 ss. 12–14, 17–18.

työssäkäyntiä kohtaan kuin maaseudulla.⁸⁶ On huomioitava että, vaikka kaupungeissa suhtaudutaan keskimäärin naiseen työelämässä myönteisemmin, niin maaseudulta muuttaneiden keskuudessa naiset kokevat samanlaisia rajoituksia kuin kotialueillaan.⁸⁷

Perinteisistä asenteista johtuen monet perheet eivät pidä naisten työskentelyä sopivana ainakaan sellaisissa työpaikoissa, joissa on myös miehiä. Yhteisöissä saatetaan myös ajatella, että nainen ei ole voinut hankkia työpaikkaa muuten kuin laittomin keinoin.⁸⁸ Afganistanin etnisistä ryhmistä etenkin hazara- ja myös tadjikkinaisten kerrotaan osallistuvan useammin julkiseen toimintaan ja näiden ryhmien keskuudessa suhtaudutaan myönteisemmin naisten työssäkäyntiin kuin pashtu-, uzbekki- tai turkmeeniyhteisöissä.⁸⁹ Edellä olevien lähteiden perusteella voidaan afganistanilaisnaisiin työelämässä kohdistuvan syrjinnän sanoa olevan systemaattista.

Naisten asema linkittyy pitkälti myös Afganistanin ja kunkin alueen turvallisuustilanteeseen.⁹⁰ Turvallisuustilanne vaikuttaa koulutuksen saatavuuteen ja asenteisiin tyttöjen kouluttautumista kohtaan sekä naisten työllistymismahdollisuuksiin. Alueilla, joiden turvallisuustilanne on heikentynyt, naisten ja lasten liikkuminen julkisilla paikoilla on muuttunut rajoitetummaksi ja perheet saattavat päättää, että naiset ja lapset eivät tällaisilla alueilla osallistu koulunkäyntiin tai käy töissä.⁹¹ Alueilla, joissa Afganistanin aseellinen konflikti on voimakkaimmillaan perheet saattavat rajoittaa tyttöjen koulunkäyntiä, sillä he pitävät koulumatkaa liian vaarallisena. Tyttöjä myös pyritään suojelemaan konfliktilta enemmän kuin poikia. Alueilla, jotka ovat Taliban-liikkeen hallinnassa, ei tytöillä ole yleensä mahdollisuutta käydä koulua. Vaikka liikkeen sanotaan joillain alueilla sallivan tyttöjen koulunkäynnin neljän ensimmäisen vuoden ajan, turvallisuustilanne näillä alueilla on yleensä niin heikko, että tyttöjä ei päästetä kouluun.⁹² Tämä näkyy myös Asia Foundationin tutkimuksessa, sillä esimerkiksi Zabulin maakunta, jossa 74 % suhtautuu kielteisesti naisten työssäkäyntiin, on myös yksi Afganistanin turvallisuustilanteeltaan heikoimmista alueista.⁹³

Myös uutislähteiden perusteella naisten pääsyä julkisiin palveluihin, työelämään ja julkisilla paikoilla liikkumista rajoitetaan Afganistanin eri maakunnissa. Itä-Afganistanin Khostin maakunnassa naiset eivät osallistu julkisiin tilaisuuksiin, kuten kulttuuritapahtumiin. Naisten asioista vastaava viranomaisen kerrotaan olevan välinpitämätön liittyen kulttuuriasioihin.⁹⁴ Taliban kielsi Itä-Afganistanin Kapisan maakunnassa naisia tekemästä ostoksia kaupoissa.⁹⁵ Etelä-Afganistanin Kandaharin maakunnassa maaseudulla asuvilla naisilla ei ole pääsyä julkisiin palveluihin, kuten koulutukseen tai terveydenhuoltoon. Kandaharin kaupungissa tilanne on parempi, mutta maaseudulla tyttöjen kouluista yksikään ei ole auki. Myös työssä käynti ei ole yleensä mahdollista ja esimerkiksi maakunnan hallinnossa työskentelee vain 200 naista. Työssäkäyviä naisia kohtaan on myös hyökätty. Aiemmin naiset ovat muun muassa pystyneet myymään käsitöitään maakunnassa, mutta nyt tämä on loppunut.⁹⁶

Myöskään Paktian maakunnassa ei olla tyytyväisiä naisten asemaan työelämässä ja hallinnon väitetään jopa estävän naisten työllistymisen julkiselle sektorille, vaikka heillä olisi sopiva koulutus. Suurimman osalle naisista työskentelyn estää kuitenkin se, että heillä ei ole

⁸⁶ Asia Foundation 2017, s. 157; APPRO 2017, s. 18.

⁸⁷ NRC & TLO 2015, s. 16.

⁸⁸ APPRO 2017, ss. 13–14.

⁸⁹ EASO 2017b, s. 34–35; Asia Foundation 2017, s. 157.

⁹⁰ EASO 2017b, s. 34–35; Lifos 19.1.2018, s. 7.

⁹¹ EASO 2017b, s. 34–35.

⁹² HRW 2017, ss. 57–58.

⁹³ Asia Foundation 2017, s. 157.

⁹⁴ Pahjwok Afghan News/Haroon 14.5.2017.

⁹⁵ Pahjowk Afghan News/Safi 8.9.2017.

⁹⁶ Pahjwok Afghan News/Naadem 8.1.2017.

mahdollisuutta kouluttautua. Tällä hetkellä julkisella sektorilla työskentelee maakunnassa yhteensä noin 800 naista. Lähes kaikki näistä naisista työskentelee maakunnan keskuksessa Gardezissa, eikä muissa piirikunnissa ole juurikaan naistyöntekijöitä maakunnan palveluksessa.⁹⁷

Kuitenkin positiivisesta kehityksestä on myös raportoitu. Etelä-Afganistanin Nimrozin maakunnassa hallinnossa työskentelevien naisten määrä on noussut kahdessa vuodessa yli tuhannella, ollen nyt noin 2500. Suurin osa näistä on opettajia, mutta naisia on myös terveydenhuollossa ja muualla hallinnossa. Monella naisella ei ole kuitenkaan edelleenkään mahdollisuutta hakeutua töihin, sillä heillä ei ole tarvittavaa koulutusta eikä mahdollisuutta hankkia sellaista.⁹⁸ Balkhin maakunnan Mazar-i-Sharifissa naiset ovat perustaneet yrityksiä, joilla he ovat pystyneet työllistämään itsensä. Kaupungissa on erityinen naisten yrityksille tarkoitettu kauppapaikka, jossa toimii 56 eri yritystä.⁹⁹ Pohjois-Afganistanin Faryabin maakunnassa monet naiset ovat Taliban-hallinnon kaatumisen jälkeen pystyneet hankkimaan koulutuksen ja työskentelevät muun muassa hallinnossa ja koulutussektorilla. Viime aikoina heikentynyt turvallisuustilanne on kuitenkin heikentänyt positiivista kehitystä ja esimerkiksi tytöille tarkoitettuja kouluja on suljettu maakunnassa. Naisia myös saatetaan ahdistella työpaikoilla ja he saattavat kohdata ongelmia, jos he joutuvat matkustamaan työssään maaseudulle.¹⁰⁰ Keski-Afganistanin Bamiyanin maakunnassa on järjestetty naisille tarkoitettuja luku- ja kirjoitustaidon kursseja. Maaliskuun ja toukokuun 2017 välisenä aikana kursseille oli ilmoittautunut jo 15000 naista.¹⁰¹ Tammikuussa 2018 uutisoitiin, että Nangaharin maakunnan Jalalabadin kaupunki on palkannut ensimmäistä kertaa yksineläviä naisia puhtaanapitotöihin.¹⁰²

Yhteenvetona voidaan todeta, että naisiin kohdistetaan edelleen systemaattista syrjintää työelämässä ja koulutuksessa. Naisten mahdollisuudet saada koulutus ja osallistua työelämään ja muuhun julkiseen toimintaan ovat parantuneet Taliban-hallinnon päättymisen jälkeen. Tilanne vaihtelee alueittain ja etenkin maaseudulla ja Talibanin edelleen hallitsemilla alueilla, joissa ihmiset elävät pääosin perinteisissä yhteisöissä, naisilla ei ole mahdollisuutta käyttää julkisia palveluja, saada koulutusta tai työskennellä kodin ulkopuolella. Alueilla, joissa Afganistanin aseellinen konflikti on aktiivisimmillaan, perheet rajoittavat naisten liikkumista julkisilla paikoilla. Sen sijaan Afganistanin suurissa kaupungeissa naisiin suhtaudutaan työelämässä ja koulutuksessa muuta maata myönteisemmin, vaikka syrjintää esiintyy edelleen.

3.1. Yksinelävien naisten asema yhteiskunnassa

Yksin eläminen, niin miesten kuin naisten tapauksessa, on ilmiö, johon Afganistanissa suhtaudutaan kielteisesti. Sitä pidetään sopimattomana käytöksenä ja yksin eläviä henkilöitä pidetään epäilyttävinä ja se saatetaan yhdistää esimerkiksi alkoholin käyttöön tai sopimattomiin ihmissuhteisiin.¹⁰³ Neitsyys on afganistanilaisessa kulttuurissa korkean moraalin ja hyvyyden merkki, joten vastaavasti avioliiton ulkopuolista seksuaalista kanssakäymistä pidetään moraalittomana ja sen harjoittaminen tai pelkkä epäily sellaisen harjoittamisesta johtaa usein ongelmiin yhteisön taholta.¹⁰⁴ Yksin elämiseen liittyviä niin kutsuttuja moraalirikoksia on käsitelty edellä (luku 2.3.).

Tästä johtuen yksineläviä, turvaverkottomia naisia ei yleisesti ottaen hyväksytä Afganistanissa. Kuten edellä jo tuodaan esiin, kulttuurisista syistä naisten ei ole usein muutenkaan mahdollista

⁹⁷ Pahjwok Afghan News 21.1.2018.

⁹⁸ Pahjwok Afghan News/Ramin 23.9.2017

⁹⁹ Pahjwok Afghan News 7.8.2017.

¹⁰⁰ Pahjwok Afghan News/Kohi 2.7.2017.

¹⁰¹ Pahjwok Afghan News 29.5.2017.

¹⁰² Pahjwok Afghan News/Zarifi 21.1.2018.

¹⁰³ EASO 2017a, ss. 61–62.

¹⁰⁴ IWPR/Pazhohish 11.1.2017.

liikkua kodin ulkopuolella ja se rajoittaa naisten osallistumista työelämään ja pääsyä palveluihin, kuten koulutukseen tai terveydenhoitoon.¹⁰⁵ Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston (EASO) raporttia varten haastattelemat lähteet toteavat, että naisen eläminen yksin Afganistanissa on hyvin harvinainen tai olematon ilmiö ja se on käytännössä mahdotonta. Lähteiden mukaan sitä ei hyväksytä afganistanilaisessa kulttuurissa eikä se ole turvallista. Myöskään se, että naisella on lapsia, ei tarjoa turvaa, vaan naisella on oltava miespuolinen ”huoltaja”.¹⁰⁶

Myös YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n vuonna 2016 julkaiseman Afganistania koskevan *Eligibility Guidelinesin* mukaan naiset, jotka elävät ilman miehen tukea ja suojelua, mukaan lukien lesket, ovat erityisen haavoittuvassa asemassa. Yleisesti ottaen yksin elävillä naisilla ei ole selviytymisen mahdollisuuksia, johtuen Afganistanissa vallitsevista sosiaalisista normeista, jotka vaikuttavat naisten liikkumisvapauteen ja toimeentulon hankkimismahdollisuuksiin.¹⁰⁷

3.1.1. Lesket

Vaikka yksin eläminen on afganistanilaisessa kulttuurissa vaikeaa, elää Afganistanissa nykyisin arviolta 2,5 miljoonaa leskeä¹⁰⁸, kun vielä vuonna 2008 leskien määräksi arvioitiin 1,5 miljoonaa¹⁰⁹. Kuten muihinkin avioliiton ulkopuolella eläviin naisiin, myös leskiin suhtaudutaan epäilyksellä. Heitä voidaan pitää esimerkiksi moraalin kannalta holtittomina ja tästä syystä heistä voidaan levittää juoruja.¹¹⁰ Leskinaisia kuvataan afganistanilaisessa yhteiskunnassa halventavalla ilmaisulla ”kanneton kattila” (*dig-i bi sarposh*).¹¹¹ Puolison kuoleman vuoksi nainen menettää käytännössä yhteiskunnallisen asemansa ja identiteettinsä.¹¹² Koska ennen avioliittoa nainen on isänsä omaisuutta, hänen tulisi puolison kuoltua palata isällensä, joka saattaa yrittää naittaa tytärtään esimerkiksi kuolleen puolison veljille. Usein perheet kuitenkin pitävät leskinaisia taakkana, joka vaikeuttaa usein alun perinkin vaikeassa asemassa olleiden perheiden elämää. Tästä syystä jotkut leskinaiset päättävät elää perheensä ulkopuolella. Jotkut lesket joutuvat seksuaalisesti hyväksikäytetyksi sukulaistensa taholta tai joutuvat väkivallan uhreiksi.¹¹³

EASOn siteeraamien lähteiden mukaan leskinaiset ovat yksi Afganistanin haavoittuvimmista ryhmistä mutta leskien asemaan vaikuttaa monia tekijöitä. Niitä ovat perheen taloudellinen tila, lasten määrä ja ikä, asuinpaikka (maaseutu vai kaupunki), etninen ryhmä ja yhteisön sekä puolison ja naisen oman perheen tuki.¹¹⁴ Joka tapauksessa suurin osa yksinelävistä leskistä elää hankalissa olosuhteissa, sillä usein heillä ei ole turvaverkkoa ja yksinäisenä, usein kouluttamattomana naisena elannon hankkiminen ja lasten kasvattaminen on vaikeaa.¹¹⁵ Afganistanissa leskille ei ole mitään yleistä valtiollista tukijärjestelmää.¹¹⁶ Mediatietojen mukaan naiset, joiden puoliso on kuollut taisteluissa saavat 150 dollarin suuruisen vuosittaisen avustuksen valtiolta.¹¹⁷ EASOn tietojen mukaan taisteluissa kuolleiden Afganistanin hallituksen sotilaiden puoliset saivat valtiolta 5000 afgaanin rahallisen kuukausikorvauksen, mutta toisissa lähteissä avustuksen kerrotaan olevan vain kertaluonteinen.¹¹⁸ Naiset saattavat kuitenkin kohdata ongelmia avustuksen saamisessa, sillä heille ei välttämättä kerrota avustuksen olemassaolosta

¹⁰⁵ USDOS 2017.

¹⁰⁶ EASO 2017a, s. 61.

¹⁰⁷ UNHCR 19.4.2016, s. 63.

¹⁰⁸ Daily Mail/AFP 23.6.2017; Radio Free Europe/Radio Liberty 20.7.2015.

¹⁰⁹ IRIN 30.1.2008.

¹¹⁰ The Huffington Post/Kargar 2014.

¹¹¹ The Huffington Post/Kargar 2014; AAN/Esar 7.5.2015.

¹¹² AAN/Esar 7.5.2015; DW/Hasrat-Nazimi 30.1.2013.

¹¹³ TRT World 5.12.2017; AAN/Esar 7.5.2015.; DW/Hasrat-Nazimi 30.1.2013.

¹¹⁴ EASO 2017b, s. 35–36.

¹¹⁵ TRT World 5.12.2017; The Huffington Post/Kargar 2014.

¹¹⁶ EASO 2017b, s. 36.

¹¹⁷ Daily Mail/AFP 23.6.2017; Radio Free Europe/Radio Liberty 20.7.2015.

¹¹⁸ EASO 2017b, s. 36.

eikä heillä välttämättä ole miehensä henkilöllisyysasiakirjoja, joita vaaditaan avustuksen hakemiseen. Avustussumma saattaa myös mennä puolison isälle, jos nainen ei ymmärrä hakea sitä valtiolta.¹¹⁹

AFP-uutistoimiston kesäkuussa 2017 julkaisema artikkeli kertoo Kabulin laitamilla sijaitsevasta kaupunginosasta, jossa elää leskiä. Asukkaat kutsuvat aluetta nimellä *Zanabad*, naisten kaupunki. Alueesta on tullut turvasatama köyhille ja epätoivoisille naisille, jotka ovat menettäneet puolisonsa. Naiset ovat järjestäneet järjestöjen tuella ruokajakelua ja peruskoulutusta. Vaatimattomissa olosuhteissa elävät naiset elättävät itsensä ja lapsensa valtion avustuksen lisäksi kotitöitä tekemällä, pienimuotoisella käsityöläisyydellä sekä lähettämällä lapsiaan kerjäämään kadulle. Viranomaiset vartioivat alueen ympäristöä, mutta naiset ovat kohdanneet myös ongelmia viranomaisten kanssa. Poliisit ovat muun muassa tuhonneet naisten taloja, eivätkä ole lopettaneet ennen kuin naiset ovat maksaneet lahjuksia näille.¹²⁰ Muissa maakunnissa kansainvälisten järjestöjen kerrotaan tukevan leskinaisia.¹²¹

3.1.2. Eronneet naiset

Eronneiden naisten asema on pitkälti samankaltainen kuin leskien. Vaikka avioero on sallittu islamilaisen lain mukaan, on ero, etenkin naisen aloitteesta tapahtuva, afganistanilaisessa yhteiskunnassa edelleen tabu. Naisen aloitteista tapahtuva avioero on kuitenkin tullut Taliban-hallinnon kaatumisen jälkeen aiempaa mahdollisemmaksi. Eroa pidetään naisen kannalta silti hyvin häpeällisenä, vaikka se tapahtuisi esimerkiksi siitä syystä, että puoliso olisi huumeongelman vuoksi kykenemätön huolehtimaan perheestään tai hän olisi väkivaltainen.¹²²

Eronneita naisia saatetaan epäillä moraalirikoksista ja heitä voidaan sen vuoksi ahdistella ja syrjiä tai he voivat joutua hyväksikäytön kohteiksi niin yhteisön kuin viranomaisten taholta. Eronneiden naisten voi olla esimerkiksi vaikea hankkia virallisia asiakirjoja tai vuokrata asuntoa edes suurissa kaupungeissa. Viranomaiset saattavat hyväksikäyttää naisia jo eroprosessin aikana ja esimerkiksi vaatia lahjuksia eroprosessin eteenpäin viemiseksi. Asioiden helpottamiseksi eronneet naiset saattavat joskus kertoa, että heidän miehensä on esimerkiksi ulkomailla töissä.¹²³ Taliban-liikettä on syytetty eronneen naisen tappamisesta, vaikka nainen olisi saanut aviomieheltään luvan eroon.¹²⁴

Yksinelävä nainen on afganistanilaisessa yhteiskunnassa hyvin heikossa asemassa ja yksinelävää naista voidaan pitää moraalittomana, joten puolisosta eroamista ei yleensä nähdä vaihtoehtona. Jos avioliitto päättyy eroon, miehen ei tarvitse tarjota elatustukea. Toisaalta, jos nainen menee uudelleen naimisiin, saattaa tämä menettää edellisessä liitossa syntyneiden lastensa huoltajuuden ja lapset saattavat päätyä miehen vanhemmille. Eronnut nainen joutuu usein takaisin vanhempiensa elatukseen, jos he ovat elossa.¹²⁵

Yhteenvetona voidaan todeta, että yksinelävien naisten asema Afganistanissa on heikko riippumatta siitä, mistä syystä nainen elää yksin. Kulttuurisista syistä oletetaan, että naimaton nainen elää vanhempiensa luona, mutta usein köyhyydessä elävät perheet eivät suhtaudu aikuisen naisen elättämiseen myönteisesti ja he saattavat joutua perheensä järjestämään pakkoavioliittoon. Perinteisistä arvoista johtuen yksineläviä naisia pidetään yleisesti moraalittomina. Tästä johtuen heitä syrjitään ja heihin saatetaan kohdistaa oikeudenloukkauksia

¹¹⁹ TRT World 5.12.2017; The Huffington Post/Kargar 2014; DW/Hasrat-Nazimi 30.1.2013.

¹²⁰ Daily Mail/AFP 23.6.2017.

¹²¹ EASO 2017b, s. 37.

¹²² EASO 2017b s. 57; IWPR/Speasalay 15.8.2016; IWPR/Habib 15.9.2015.

¹²³ The New York Times/Nader & Mashal 17.4.2017; AFP/The Daily Mail 14.4.2017.

¹²⁴ Pahjwok Afghan News/Ayubi 19.12.2016.

¹²⁵ UNAMA & OHCHR 15.4.2015, s. 28–32; IWPR/Speasalay 15.8.2016.

niin viranomaisten kuin yhteisön taholta. Vaikka yksin oleva nainen pystyisikin elämään turvassa, niin käytännössä naisilla on hyvin heikot mahdollisuudet hankkia toimeentulo tai edes liikkua julkisilla paikoilla.

3.2. Turvaverkottomien naisten turvakodit

Kuten aiemmin on todettu, viranomaiset ja afganistanilainen yhteiskunta suhtautuvat yleisesti kielteisesti yksineläviin naisiin. Naiset saattavat kokea oikeudenloukkauksia viranomaisten taholta, jos he esimerkiksi raportoivat heihin kohdistuneista oikeudenloukkauksista tai ovat muuten tekemisissä viranomaisten kanssa.¹²⁶ Naiset, jotka pakenevat esimerkiksi väkivaltaista suhdetta, eivätkä pääse turvakotiin esimerkiksi sen vuoksi, että heidän alueellaan ei ole sellaista, päätyvät usein vankilaan¹²⁷. Kuitenkin myös viranomaiset saattavat ohjata naisia turvakotiin, jos tämä tekee ilmoituksen esimerkiksi oikeudenloukkauksista.¹²⁸ On huomioitava, että naisten ei ole monilla alueilla mahdollista liikkua julkisilla paikoilla ilman saattajaa, joten heidän on vaikeaa hakea apua.¹²⁹

Afganistanissa on järjestöjen ylläpitämiä naisten turvakoteja, joita Yhdysvaltojen ulkoministeriön mukaan on maassa yhteensä 28. Suurin osa niistä on suurissa kaupungeissa ja erityisesti Afganistanin läntisillä, pohjoisilla ja keskisillä alueilla. Tilat eivät ole usein riittäviä keskusten tarpeisiin nähden.¹³⁰ Turvakotien kerrotaan toimivan naisten asioiden ministeriön (*Ministry of Women Affairs*, MoWA) alaisena, mutta käytännössä rahoitus tulee järjestöiltä, jotka myös ylläpitävät turvakoteja.¹³¹ Turvakoteja on Afganistanin maakunnista ainakin Badakhshanissa, Balkhissa, Daikundissa, Heratissa, Kabulissa, Kapisassa, Kunarissa, Kunduzissa, Jawzjanissa, Nangaharissa, Samanganissa, Saripulissa ja Takharissa.¹³² Yhden lähteen mukaan turvakodeissa oli vuonna 2017 yhteensä 600 naista.¹³³

Ongelmana turvakodeissa on se, että turvaverkottomat naiset, jotka ovat päätyneet turvakotiin joutuvat asumaan turvakodissa pysyvästi, sillä heillä ei ole mahdollisuutta asettua takaisin yhteiskuntaan oikeudenloukkausten vaaran tai kielteisten asenteiden vuoksi. Turvakoteihin suhteudutaan yhteiskunnassa negatiivisesti, sillä jotkut tahot katsovat, että ne rohkaisevat naisia ”moraalittomaan käytökseen”, lähtemään kotoaan tai niissä kuvitellaan harjoitettavan prostituutiota. Usein turvakodeissa olevia naisia pidetään rikollisina.¹³⁴ Monet turvakoteja ylläpitävät tai muuten naisten oikeuksia ajavat järjestöt joutuvat toimimaan salassa näihin kohdistuvien kielteisten asenteiden vuoksi. Tämä hankaloittaa turvakodeissa olevien naisten asemaa entisestään.¹³⁵

¹²⁶ Ks. luku 2.

¹²⁷ USDOS 2017.

¹²⁸ IWPR/Rasa 20.4.2017.

¹²⁹ Ks. luku 1.1.

¹³⁰ USDOS 2017.

¹³¹ Pahjwok Afghan News 25.5.2015.

¹³² Pahjwok Afghan News 25.5.2015; Pahjwok Afghan News/Karimi 14.5.2017; Pahjwok Afghan News/Bashardost 7.3.2017; Coraid 14.12.2017; Women for Afghan Women [päiväämätön]; HAWCA 11.6.2017.

¹³³ IWPR/Rasa 20.4.2017.

¹³⁴ USDOS 2017; EASO 2017a s. 113; UN Human Rights Council 12.5.2015, ss. 13, 15.

¹³⁵ UN Human Rights Council 12.5.2015, ss. 13, 15.

4. Lähteet

AAN (Afghanistan Analyst Network)

/Esar, Naheed 7.5.2015. *Covering for Each Other in Zanabad: The defiant widows of the hill*. <https://www.afghanistan-analysts.org/covering-for-each-other-in-zanabad-the-defiant-widows-of-the-hill/> (käyty 19.2.2018).

/Rzehak, Lutz 21.3.2011. *Doing Pashto Pashtunwali as the ideal of honourable behavior and tribal life among the Pashtuns*. <http://www.afghanistan-analysts.org/wp-content/uploads/downloads/2012/10/20110321LR-Pashtunwali-FINAL.pdf> (käyty 27.2.2018).

Afganistanin rikoslaki (کود جزا) 15.5.2017. Julkaistu: Virallinen lehti 1260 (1260 رسمی جریده). Saatavilla: http://moj.gov.af/content/files/OfficialGazette/01201/OG_01260.pdf (käyty 27.2.2018).

AFP/Daily Mail 14.4.2017. *Afghan women embrace a new empowerment: divorce*. <http://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-4411040/Afghan-women-embrace-new-empowerment-divorce.html> (käyty 19.2.2018).

AIHRC (Afghanistan Independent Human Rights Commission) 25.11.2017. *Press Release on Violence against Women - The causes, Grounds, and Situation of Violence against Women in Afghanistan during 10 months of the fiscal year 1396 (Jan-Oct 2017)*. Saatavilla: <http://www.refworld.org/docid/5a1fd29c4.html> (käyty 19.2.2018).

AIHRC (Afghanistan Independent Human Rights Commission) 10.8.2015. *The Situation of Economic And Social Rights in Afghanistan Sixth Report, 1390 - 91*. Saatavilla: <http://www.refworld.org/docid/5694c5d22de.html> (käyty 19.2.2018).

AIHRC (Afghanistan Independent Human Rights Commission) 26.8.2015. *National Inquiry Report on Factors and Causes of Rape and Honor Killing in Afghanistan*. Saatavilla: <http://www.refworld.org/docid/5a1fe8144.html> (käyty 19.2.2018).

APPRO (Afghanistan Public Policy Research Organization) 2017. *Women in Government: Needing more than Numbers*. <http://appro.org.af/wp-content/uploads/2017/11/2017-11-15-Women-in-Government-Needing-More-Than-Numbers.pdf> (käyty 19.2.2018).

APPRO (Afghanistan Public Policy Research Organization) 2016. *Afghanistan Rights Monitor: Baseline Report*. <http://appro.org.af/wp-content/uploads/2017/03/312474752-2016-04-30-ARM-Baseline-Assessment.pdf> (käyty 19.2.2018).

The Asia Foundation 2017. *Afghanistan in 2017: A Survey of the Afghan People*. https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2017/11/2017_AfghanSurvey_report.pdf (käyty 19.2.2018).

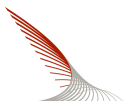
Barfield, Thomas 2010. *Afghanistan: A Cultural and Political History*. Princeton University Press.

Cordaid 14.12.2017. *Safe Shelter for Displaced Afghan Women*. <https://www.cordaid.org/en/news/safe-shelter-displaced-afghan-women/> (käyty 20.2.2018).

Daily Mail/AFP 23.6.2017. *Afghanistan's 'hill of widows' live in a world apart*. <http://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-4631438/Afghanistans-hill-widows-live-world-apart.html> (käyty 19.2.2018).

The Diplomat/Mahendru, Ritu 8.3.2017. *The Women in Afghanistan's Moral Prisons*. <https://thediplomat.com/2017/03/the-women-in-afghanistans-moral-prisons/> (19.2.2018).

DW/Hasrat, Nazimi 30.1.2013. *Afghan widows would 'rather die'*. <http://p.dw.com/p/17UgK> (käyty 19.2.2018).

EASO (European Asylum Support Office) 2017a. *Afghanistan Individuals targeted under societal and legal norms.*

https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/afghanistan_targeting_society.pdf (käyty 19.2.2018).

EASO (European Asylum Support Office) 2017b. *Afghanistan: Key socio-economic indicators, state protection, and mobility in Kabul City, Mazar-e Sharif, and Herat City.*

https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/EASO_COI_Afghanistan_IPA_August2017.pdf (käyty 19.2.2018).

Girls not Brides [päiväämätön]. *Child marriage around the world: Afghanistan.*

<https://www.girlsnotbrides.org/child-marriage/afghanistan/> (käyty 29.12.2017).

GIWPS (Georgetown Institute for Women, Peace and Security) & PRIO (Peace Research Institute Oslo). *Women, Peace and Security Index 2017/18: Tracking Sustainable Peace through Inclusion, Justice, and Security for Women.* <https://giwps.georgetown.edu/wp-content/uploads/2017/10/WPS-Index-Report-2017-18.pdf> (käyty 19.2.2018).

The Huffington Post/Kargar, Zarghuna. *Our World: The War Widows of Afghanistan.*

https://www.huffingtonpost.com/zarghuna-kargar/war-widows-of-afghanistan_b_5618852.html (käyty 19.2.2018).

HAWCA (Humanitarian Assistance for the Women and Children in Afghanistan) 11.6.2017.

Annual Report 2016. http://www.hawca.org/new/images/anual_report/annual_report_2016.pdf (20.2.2018).

HRW (Human Rights Watch) 2017. *"I Won't Be A Doctor, and One Day You'll Be Sick": Girls' Access to Education in Afghanistan.*

https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/afghanistan1017_web.pdf (käyty 19.2.2018).

HRW (Human Rights Watch) 2012. *"I Had to Run Away": The Imprisonment of Women and Girls for "Moral Crimes" in Afghanistan.*

https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/afghanistan0312webwcover_0.pdf (käyty 19.2.2018).

IRIN 30.1.2008. *Bleak prospects for country's estimated 1.5 million widows.*

<http://www.irinnews.org/feature/2008/01/30/bleak-prospects-country%E2%80%99s-estimated-15-million-widows> (käyty 19.2.2018).

IWPR (Institute for War & Peace Reporting)

/Spesalai, Mohammad I. 13.1.2018. *Kandahar's Sole Female Prosecutor.*

<https://iwpr.net/global-voices/kandahars-sole-female-prosecutor> (käyty 19.2.2018).

/Rasa, Salma 20.4.2017. *Afghanistan: Women Seek Refuge in Safe Houses.*

<https://iwpr.net/global-voices/afghanistan-women-seek-refuge-safe-houses> (käyty 20.2.2018).

/Mobariz, Zabiullah 28.3.2017. *Afghanistan: Female Detainees Face Sexual Abuse.*

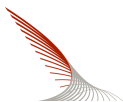
<https://iwpr.net/global-voices/afghanistan-female-detainees-face-sexual-abuse> (käyty 19.2.2018).

/Fahimullah 30.1.2017. *Afghanistan: The Shame of Having Daughters.*

<https://iwpr.net/global-voices/afghanistan-shame-having-daughters> (käyty 25.1.2018).

/Salihi, Zarghona 16.1.2017. *Afghanistan's Domestic Violence Loophole.*

<https://iwpr.net/global-voices/afghanistans-domestic-violence-loophole> (käyty 27.2.2018).

Spesalai, Mohammad I. 15.8.2016. *Afghanistan: Women Divorcing Addict Husbands*. <https://iwpr.net/global-voices/afghanistan-women-divorcing-addict-husbands> (käyty 19.2.2018).

/Habib, Mina 15.9.2015. *Divorce Rights Still Elusive for Afghan Women*. <https://iwpr.net/global-voices/divorce-rights-still-elusive-afghan-women> (käyty 19.2.2018).

Mir-Hosseini, Ziba 2010. *Criminalizing Sexuality: Zina Laws as Violence Against Women in Muslim Contexts*. The Global Campaign to Stop Killing and Stoning Women and Women Living Under Muslim Laws. Saatavilla: <http://www.zibamirhosseini.com/documents/mir-hosseini-article-criminalizing-sexuality.pdf> (käyty 19.2.2018).

The New York Times

/Mashal, Mujib & Nander, Zahra 8.7.2017. *No Justice, 'No Value' for Women in a Lawless Afghan Province*. <https://nyti.ms/2uWvdlk> (käyty 19.2.2018).

/Nader, Zahra & Mashal, Mujib 17.4.2017. *In Afghanistan, 'I Feel Like a Divorced Woman Is Up for Grabs'*. <https://www.nytimes.com/2017/04/17/world/asia/afghan-women-divorce.html> (käyty 19.2.2018).

/Norland, Rod 3.5.2014. *In Spite of the Law, Afghan 'Honor Killings' of Women Continue*. <https://nyti.ms/2m9uiTD> (käyty 19.2.2018).

NRC (Norwegian Refugee Council) & TLO (The Liason Office) 2015. *Listening to women and girls displaced to urban Afghanistan*. <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/listening-to-women-and-girls-displaced-to-urban-afghanistan.pdf> (käyty 26.2.2018).

Pajhwok Afghan News

/Nadeem, Bashir A. 11.2.2018. *Widowed, unsheltered Kandahar women seek jobs*. <https://www.pajhwok.com/en/2018/02/11/widowed-unsheltered-kandahar-women-seek-jobs> (käyty 19.2.2018).

/Zarifi, Yousuf 21.1.2018. *Making history, Jalalabad municipality hires poor women*. <https://www.pajhwok.com/en/2018/01/21/making-history-jalalabad-municipality-hires-poor-women> (käyty 19.2.2018).

21.1.2018. *Paktia women denied 'fair share' in public sector jobs*. <https://www.pajhwok.com/en/2018/01/21/paktia-women-denied-fair-share-public-sector-jobs> (käyty 19.2.2018).

/Zarifi, Yousuf 6.1.2018. *In Nuristan, cases of violence against women addressed by jirgas*. <https://www.pajhwok.com/en/2018/01/06/nuristan-cases-violence-against-women-addressed-jirgas> (käyty 19.2.2018).

10.12.2017. *Nearly 40 women murdered in the east this year: officials*. <https://www.pajhwok.com/en/2017/12/10/nearly-40-women-murdered-east-year-officials> (käyty 19.2.2018).

8.12.2017. *Ghani vows not to compromise on women's rights*. <https://www.pajhwok.com/en/2017/12/08/ghani-vows-not-compromise-women%E2%80%99s-rights> (käyty 19.2.2018).

11.11.2017. *Afghan Penal Code revised to deal with felonies*. <https://www.pajhwok.com/en/2017/11/11/afghan-penal-code-revised-deal-felonies> (käyty 27.2.2017).

/Ramin, Muhammad 23.9.2017. *Women's presence in Nimroz pubic offices on the increase.* <https://www.pajhwok.com/en/2017/09/23/women%E2%80%99s-presence-nimroz-pubic-offices-increase> (käyty 19.2.2018).

/Safi, Bakhtar 8.9.2017. *Taliban ban women from shopping in Kapisa's Tagab.* <https://www.pajhwok.com/en/2017/09/08/taliban-ban-women-shopping-kapisa%E2%80%99s-tagab> (käyty 19.2.2018).

7.8.2017. *20 Balkh women open cookie factory with own funds.* <https://www.pajhwok.com/en/2017/08/07/20-balkh-women-open-cookie-factory-own-funds> (käyty 19.2.2018).

/Kohi, Qutbuddin 2.7.2017. *Faryab women vexed over insecurity, discrimination.* <https://www.pajhwok.com/en/2017/07/02/faryab-women-vexed-over-insecurity-discrimination> (käyty 19.2.2018).

29.5.2017. *Thousands of Bamyan women attend literacy courses this year.* <https://www.pajhwok.com/en/2017/05/29/thousands-bamyan-women-attend-literacy-courses-year> (käyty 19.2.2018).

/Karimi, Storai 14.5.2017. *Taliban trial awaits me, claims Herat woman.* <https://www.pajhwok.com/en/2017/05/14/taliban-trial-awaits-me-claims-herat-woman> (käyty 20.2.2018).

/Haroon, Muhammad 14.5.2017. *Women's cultural activities 'zero' in Khost.* <https://www.pajhwok.com/en/2017/05/14/women%E2%80%99s-cultural-activities-zero%E2%80%99-khost> (käyty 19.2.2018).

/Bashardost, Naheed 7.3.2017. *Inside shelters for victims of domestic violence.* <https://www.pajhwok.com/en/2017/03/07/inside-shelters-victims-domestic-violence> (käyty 20.2.2018).

/Stanekzai, Zainullah 1.3.2017. *Forced marriage: a cultural dimension of human trafficking.* <https://www.pajhwok.com/en/2017/03/01/forced-marriage-cultural-dimension-human-trafficking> (käyty 29.12.2017).

/Nadeem, Bashir A. 8.1.2017. *Women in remote areas of Kandahar have no access to facilities.* <https://www.pajhwok.com/en/2017/01/08/women-remote-areas-kandahar-have-no-access-facilities> (käyty 19.2.2018).

/Ayubi, Abdul L. 19.12.2016. *Taliban dismisses claim of killing Badghis woman.* <https://www.pajhwok.com/en/2016/12/19/taliban-dismisses-claim-killing-badghis-woman> (käyty 19.2.2018).

25.5.2015. *Most women approach shelter homes for problems' solution.* <https://www.pajhwok.com/en/2015/05/25/most-women-approach-shelter-homes-problems%E2%80%99-solution> (käyty 20.2.2018).

Radio Free Europe/Radio Liberty 20.7.2015. *Afghan Widows Build Unique Community On Kabul Hill* [video]. <https://www.rferl.org/a/afghan-widows/27138589.html> (käyty 19.2.2018).

Radio Free Europe/Radio Liberty/Bezhan, Frud 16.2.2017. *Young Afghan Lovers Lynched By Armed Mob In Latest Horrific 'Honor' Killing.* <https://www.rferl.org/a/afghanistan-honor-killing-fateha-lynched/28314022.html> (käyty 19.2.2018).

TRT World 5.12.2017. *Afghan War Widows: Many can't find work to support their families* [video Youtube-palvelussa]. Saatavilla: <https://youtu.be/CyZJ-F4qCVc> (käyty 19.2.2018).

UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan) & OHCHR (United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights)

15.2.2018. *Afghanistan: Protection of Civilians in Armed Conflict: Annual Report 2017*.

https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_annual_report_2017_final_150218.pdf (käyty 19.2.2018).

15.4.2015. *Justice through the Eyes of Afghan Women: Cases of Violence against Women Addressed through Mediation and Court Adjudication*.

https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_ohchr_justice_through_eyes_of_afghan_women_-15_april_2015.pdf (käyty 19.2.2018).

UNCRC (United Nations Committee on the Rights of the Child) 13.10.2010. *Consideration of reports submitted by States parties under article 44 of the Convention : Convention on the Rights of the Child : initial report of State parties due in 1996 : Afghanistan*. Saatavilla:

<http://www.refworld.org/docid/4dc7b8f42.html> (käyty 29.12.2017).

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) 19.4.2016. *UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan*. Saatavilla: <http://www.refworld.org/pdfid/570f96564.pdf> (käyty 19.2.2018).

UN Human Rights Council 12.5.2017. *Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*. Saatavilla:

<http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html> (käyty 20.2.2018).

USDOS 2017. *Country Reports on Human Rights Practices for 2016: Afghanistan*.

<http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2016&dliid=265530> (käyty 19.2.2018).

Landinfo (Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon) 19.9.2017. *Afghanistan: Nettverk*. https://landinfo.no/asset/3599/1/3599_1.pdf (käyty 19.2.2018).

Lifos (Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet) 19.1.2018. *Temarapport Afghanistan: Hedersproblematik och moralbrott*.

<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=45400> (käyty 19.2.2018).

Wimpelmann, Torunn 2017a. *The Pitfalls of Protection: Gender, Violence, and Power in Afghanistan*. California: University of California Press. DOI: <https://doi.org/10.1525/luminos.32> (käyty 19.2.2018).

Wimpelmann, Torunn 2017b. *Adultery, rape, and escaping the house: The protection and policing of female sexuality in Afghanistan*. CMI Working Paper number 9. Chr. Michelsen Institute.

<https://www.cmi.no/publications/file/6404-adultery-rape-and-escaping-the-house.pdf> (käyty 19.2.2018).

Women for Afghan Women [päiväämätön]. *Women's Shelters*.

<https://www.womenforafghanwomen.org/women-s-shelters> (käyty 20.2.2018).

Vastuuvapauslauseke

This document was written by the Finnish Immigration Service's COI Service according to the common EU-guidelines for processing factual COI (2008). It was therefore composed on the basis of carefully selected, publicly available sources of information. All sources used are referenced. All information presented, except for undisputed/obvious facts has been cross-checked, unless stated otherwise. The information provided has been researched, evaluated and processed with utmost care within a limited time frame. However, this document does not pretend to be exhaustive. Neither is this document conclusive as to the merit of any particular claim to refugee status or asylum. If a certain event, person or organization is not mentioned in the document, this does not mean that the event has not taken place or that the person or organization does not exist. The information in the document does not necessarily reflect the opinion of the authority and makes no political statement whatsoever.